

Sdělení Komise – Obecné zásady osvědčených postupů EU k dobrovolným systémům certifikace pro zemědělské produkty a potraviny

(2010/C 341/04)

1. ÚVOD

V posledních letech jsme svědky značného nárůstu dobrovolných systémů certifikace pro zemědělské produkty a potraviny. Soupis sestavený pro Komisi v roce 2010 ⁽¹⁾ uvádí více než 440 různých systémů, z nichž většina vznikla během posledního desetiletí.

Systémy certifikace pro zemědělské produkty a potraviny poskytují záruku (prostřednictvím certifikačního mechanismu), že byly dodrženy konkrétní vlastnosti nebo atributy produktu nebo jeho výrobní metoda či systém, jak ukládají specifikace. Vztahují se na celou řadu různých iniciativ, které fungují na různých stupních potravinového řetězce (před opuštěním nebo po opuštění zemědělského podniku; se zahrnutím celého potravinového řetězce nebo jeho části; s vlivem na všechna odvětví nebo pouze na jeden segment trhu atd.). Mohou fungovat na úrovni mezi podniky (B2B, „business-to-business“) (kdy konečným příjemcem informací má být supermarket nebo zpracovatelský průmysl) nebo na úrovni mezi podnikem a zákazníkem (B2C, „business-to-consumer“). Mohou používat loga, ačkoli mnohé, zvláště systémy B2B, je nepoužívají.

Přestože systémy certifikace podle definice využívají osvědčení třetí stranou, na trhu existují další systémy, které fungují na základě značky nebo loga (často registrovaných jako obchodní značka) bez využití mechanismu certifikace. Dodržování těchto systémů se provádí formou vlastního prohlášení nebo prostřednictvím výběru vlastníkem systému. V souladu s definicemi uvedenými v části 2 se tyto systémy budou označovat jako „systémy vlastního prohlášení“. Využití certifikace je nejvhodnější, pokud jsou vytvořené závazky komplexní a jsou podrobně specifikovány a pravidelně kontrolovány. Vlastní prohlášení je vhodnější pro relativně přímá (jednopoložková) tvrzení.

Vytváření systémů certifikace je většinou motivováno takovými faktory, jako jsou společenské požadavky na konkrétní vlastnosti ⁽²⁾ produktu nebo jeho výrobního postupu na jedné straně (většinou u systémů B2C) a na druhé straně (většinou u systémů B2B) přání provozovatelů zajistit, že jejich dodavatelé vyhoví uvedeným požadavkům. V oblasti bezpečnosti potravin nařízení (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva ⁽³⁾, ukládá primární zodpovědnost za zajištění toho, že potraviny a krmiva splňují požadavky potravinového práva, a za ověření, že jsou tyto požadavky plněny, provozovatelům potravinářského a krmivářského podniku. Především velké subjekty v potravinovém řetězci se často spoléhají na systémy certifikace, aby se ujistily, že produkt vyhovuje požadavkům, a chránily svoji pověst a odpovědnost v případě mimořádné události v oblasti bezpečnosti potravin.

Je zcela zřejmé, že k prokázání souladu s právními požadavky není nutná soukromá certifikace. Každý soukromý systém certifikace pro zemědělství a potravinářství musí zůstat dobrovolný. Pokud provozovatelé využívají certifikaci shody se základními požadavky k usnadnění jednání s jinými subjekty v potravinovém řetězci, mělo by být jasné, že tento postup nelze využít k odlišení produktů na trhu.

Systémy certifikací mohou být výhodné:

- pro zprostředkující subjekty v potravinovém řetězci, protože zaručují kvalitu, a tím chrání zodpovědnost a pověst v případě tvrzení o produktu a na etiketě,
- pro výrobce v tom, že dochází ke zvyšování přístupu na trh, podílu na trhu a produktových marží u certifikovaných produktů a případně také ke zvyšování účinnosti a snižování transakčních nákladů, a
- pro spotřebitele v tom, že zajišťují spolehlivé a důvěryhodné informace o vlastnostech produktu a postupu.

Některé zúčastněné strany namítají, že systémy certifikace mohou mít nedostatky:

- hrozby pro jednotný trh ⁽⁴⁾,
- otázky týkající se transparentnosti požadavků systému a důvěryhodnosti tvrzení, zejména u systémů, které certifikují shodu se základními požadavky,
- možnost klamání spotřebitelů,
- náklady a zátěž kladené na zemědělce, zejména pokud se musejí zapojit do několika systémů, aby vyhověli požadavkům kupujících,

⁽¹⁾ Studie provedená Areté pro GŘ AGRI; viz http://ec.europa.eu/agriculture/quality/index_en.htm

⁽²⁾ Např.: dobré životní podmínky zvířat; environmentální udržitelnost; spravedlivý obchod.

⁽³⁾ Úř. věst. L 31, 1.2.2002, s. 1.

⁽⁴⁾ Ve svém sdělení „Lepší fungování potravinového řetězce v Evropě“ (KOM(2009) 591) Komise uvedla svůj záměr přezkoumat vybrané environmentální normy a režimy označování původu, které mohou bránit přeshraničnímu obchodu.

- riziko vyřazení výrobců, kteří se nezapojí do klíčových certifikačních systémů, z trhu, a
- dopady na mezinárodní obchod, zejména s rozvojovými zeměmi ⁽¹⁾.

Komise si všimla, že problematikou toho, že spotřebitelé budou zmatení v důsledku různých systémů s podobnými cíli, se začínají zabývat soukromé iniciativy ⁽²⁾, jejichž cílem je vytvořit „kodexy osvědčených postupů“ pro soukromé organizace stanovující normy především v sociální oblasti a oblasti životního prostředí. Někteří navrhovatelé existujících systémů již dále podnikli kroky ke sjednocení požadavků u podobných systémů a některé stávající systémy certifikace (většinou na úrovni B2B) vzešly z postupu harmonizace různých jednotlivých norem.

1.1 Typy systémů

Mezi systémy existuje značná rozmanitost z hlediska rozsahu jejich působnosti, cílů, struktury a operativních metod. Jak bylo zmíněno výše, jedním důležitým rozdílem mezi systémy je to, zda se spoléhají nebo nespolečají na postup ověřování třetí stranou; tím se vytváří skupina systémů s vlastním prohlášením na jedné straně a systémů certifikace na straně druhé. Systémy

certifikace se mohou dále dělit na základě toho, zda fungují na úrovni mezi podniky (B2B), nebo zda jsou zaměřeny na poskytování informací z podnikového řetězce směrem ke spotřebiteli (B2C).

Dalším důležitým kritériem pro klasifikaci je to, zda systém posuzuje produkty a postupy (většinou B2C) či systémy řízení (většinou B2B). Z hlediska uvedených požadavků mohou systémy osvědčovat shodu s ustanoveními, která stanoví státní orgány (základní požadavky), nebo mohou přidat kritéria, která překračují zákonné požadavky (nad rámec základních požadavků). Rozdíl mezi nimi není vždy jasně patrný: na jedné straně systémy často kombinují základní kritéria v některých oblastech s vyššími požadavky v jiných; na druhé straně některé základní požadavky, zejména v oblasti životního prostředí a zemědělství, vyžadují, aby provozovatelé používali osvědčené postupy a prováděli posouzení hodnoty řádné péče, aby se konkrétní podnikané činnosti lišily mezi subjekty a mezi členskými státy. Provozovatelé skutečně využívají technické požadavky některých systémů certifikace k výkladu a konkretizaci těchto obecných povinností.

Následující tabulka znázorňuje tuto klasifikaci:

Klasifikace systémů

Typ ověřování:	Vlastní prohlášení	Certifikace (ověřování třetí stranou)	
Příjemci:	B2C	B2C	B2B
Předměty uvedených požadavků:	Produkty a postupy	Většinou produkty (včetně služeb) a postupy	Většinou systémy řízení
Obsah požadavků:	Většinou nad základní úrovní	Většinou nad základní úrovní	Základní úroveň a nad základní úrovní

Tyto obecné zásady se zaměří na systémy certifikace popsané na pravé straně výše uvedené tabulky.

Komise rozhodla vytvořit po projednání s poradní skupinou pro jakost ⁽³⁾ obecné zásady k systémům certifikace pro zemědělské produkty a potraviny.

1.2 Účel pokynů

Ve svém sdělení o politice jakosti zemědělských produktů ⁽³⁾ Komise uvedla, že ve světle vývoje a iniciativ v soukromém sektoru není zaručeno, že se legislativní činnost v této fázi vypořádá s možnými nedostatky v systémech certifikace ⁽⁴⁾. Místo toho se na základě připomínek zúčastněných stran

Tyto obecné zásady mají sloužit k popisu stávajícího právního rámce a mají pomoci zlepšit transparentnost, důvěryhodnost a účinnost dobrovolných systémů certifikace a zajistit, že nebudou v rozporu se zákonnými požadavky. Vyzdvihují osvědčené postupy při používání těchto systémů, a nabízejí takto rady, jak:

- zamezit matení spotřebitelů a zvyšovat transparentnost a jasnost požadavků systému,

⁽¹⁾ Problém soukromých norem byl diskutován ve Výboru WTO pro sanitární a fytosanitární opatření.

⁽²⁾ Např. Mezinárodní aliance pro sociální a ekologickou akreditaci a značení (ISEAL) (<http://www.isealalliance.org>).

⁽³⁾ KOM (2009) 234.

⁽⁴⁾ Tento závěr byl založen na důkladném posouzení dopadů, které zkoumalo různé možnosti dalšího vývoje (viz „Systémy certifikace zemědělských produktů a potravin“; http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/com2009_234/ia_annex_d_en.pdf).

⁽⁵⁾ Poradní skupina pro „jakost zemědělské produkce“, zřízená rozhodnutím Komise 2004/391/ES; (Úř. věst. L 120, 24.4.2004, s. 50).

- snižovat administrativní a finanční zátěž kladenou na zemědělce a výrobce, včetně zemědělců a výrobců v rozvojových zemích, a
- zajistit dodržování pravidel a zásad vnitřního trhu EU pro certifikaci.

Tyto obecné zásady se zaměřují především na autory a provozovatele systémů.

Využití obecných zásad je dobrovolné. Dodržování těchto obecných zásad neznamená, že Komise podporuje požadavky stanovené těmito systémy. Tyto zásady nemají v EU právní status ani nemají sloužit ke změně požadavků v rámci právních předpisů EU.

Tyto zásady nelze považovat za právní výklad právních předpisů EU, protože takové výklady spadají do výlučné pravomoci Soudního dvora Evropské unie.

2. OBLAST PŮSOBNOSTI A DEFINICE

2.1 Oblast působnosti

Tyto obecné zásady platí pro dobrovolné systémy certifikace, které se vztahují na:

- zemědělské produkty bez ohledu na to, zda jsou určeny k lidské spotřebě (včetně krmiv),
- potraviny, na které se vztahuje článek 2 nařízení (ES) č. 178/2002, a
- postupy a systémy řízení související s produkcí a zpracováním zemědělských produktů a potravin.

Tyto obecné zásady neplatí pro úřední kontroly prováděné orgány veřejné správy.

2.2 Definice pojmů ⁽¹⁾

1. Specifikovaný požadavek: potřeba nebo očekávání, které je stanoveno.

⁽¹⁾ Podle EN ISO/IEC 17000 „Posuzování shody – Slovník a základní principy“.

2. Posuzování shody: prokázání, že specifikované požadavky týkající se produktu, postupu, systému, osoby nebo subjektu jsou splněny.

3. Přezkoumání: ověření vhodnosti, adekvátnosti a účinnosti výběru a stanovení činností a výsledků těchto činností z hlediska plnění specifikovaných požadavků.

4. Osvědčení: vystavení prohlášení na základě rozhodnutí po přezkoumání, že bylo prokázáno splnění specifikovaných požadavků.

5. Prohlášení: osvědčování první stranou. Pro účely těchto obecných zásad se pro společné systémy a údaje na etiketě, které nejsou certifikovány a které se spoléhají na vlastní prohlášení výrobce, používá označení „systémy s vlastním prohlášením“.

6. Certifikace: osvědčování třetí stranou, které se týká produktů, postupů, systémů nebo osob.

7. Akreditace: osvědčování třetí stranou, které se týká subjektu a vyjadřuje formální prokázání jeho schopnosti provádět specifické úkoly. Akreditací se v EU ⁽²⁾ rozumí osvědčování vnitrostátním akreditačním orgánem toho, že subjekt posuzování shody splňuje požadavky pro provádění konkrétních činností posuzování shody, které stanoví harmonizované normy, a pokud je to relevantní, také veškeré další požadavky, včetně těch, které jsou stanoveny v příslušných odvětvových předpisech.

8. Inspekce: posouzení vývoje produktu, produktu, postupu nebo instalace a určení jeho shody se specifickými požadavky nebo, na základě odborného úsudku, se všeobecnými požadavky.

9. Audit: systémový, nezávislý a zdokumentovaný postup pro získání záznamů, prohlášení skutečností nebo jiných příslušných informací a jejich objektivní posouzení s cílem stanovit míru splnění specifikovaných požadavků.

3. STÁVAJÍCÍ PŘÁVNÍ PŘEDPISY NA ÚROVNI EU

3.1 Předpisy týkající se provozování systémů

Systémy certifikace používané v EU se řídí těmito základními právními předpisy EU:

⁽²⁾ Ustanovení čl. 2 odst. 10 nařízení (ES) č. 765/2008, kterým se stanoví požadavky na akreditaci a dozor nad trhem týkající se uvádění výrobků na trh; Úř. věst. L 218, 13.8.2008, s. 30.

- Předpisy o vnitřním trhu. Poskytovatelé certifikačních služeb mohou využívat svobody usazování a volného pohybu služeb, jak je zakotveno v člancích 49 a 56 Smlouvy o fungování Evropské unie a příslušných ustanoveních směrnice o službách⁽¹⁾. Při usazování v jiném členském státě nesmějí čelit žádným neoprávněným omezením. Stejně tak by neměli čelit neoprávněným omezením, pokud poskytují služby přes hranice. Systémy certifikace také nesmí vést k faktickým překážkám pro obchod se zbožím na vnitřním trhu.
- Předpisy o účasti státu v systémech. Systémy certifikace podporované veřejnými subjekty, jako jsou regionální nebo vnitrostátní orgány, nesmějí vést k omezením na základě státní příslušnosti výrobců ani jinak bránit v jednotném trhu. Podpora systémům certifikace poskytnutá členským státem nebo ze státních prostředků ve smyslu článku 107 Smlouvy o fungování Evropské unie musí být v souladu s pravidly státní podpory.
- Předpisy o hospodářské soutěži. Systémy certifikace nesmějí vést k protikonkurenčnímu jednání, mimo jiné především:
 - k horizontálním nebo vertikálním dohodám, které omezují konkurenci,
 - k vyloučení konkurenčních podniků jedním nebo více podniky s výrazným vlivem na trhu (jako je zabránění přístupu konkurenčních kupujících k zásobám a/nebo přístupu konkurenčních dodavatelů k distribučním kanálům),
 - k zabránění přístupu k systému certifikace hospodářskými subjekty, které splňují platné předpoklady,
 - k bránění zúčastněným stranám systému nebo jiným třetím stranám ve vývoji, výrobě a uvádění na trh alternativních produktů, které nevyhovují specifikacím stanoveným v systému.
- Informování spotřebitelů a požadavky na označování⁽²⁾. Označování potravin, jejich obchodní úprava a související reklama nesmějí uvádět kupujícího v omyl, zejména:
 - pokud jde o charakteristiky potraviny a zvláště o její povahu, identitu, vlastnosti, složení, množství,

trvanlivost, původ nebo provenienci, způsob výroby nebo získání,

- připisováním účinků nebo vlastností, které dotyčná potravin nemá,
- vyvoláváním dojmu, že dotyčná potravin má zvláštní charakteristiky, přestože tyto stejné charakteristiky mají všechny podobné potraviny.

Systémy osvědčující pouze shodu s právními požadavky nesmějí vzbuzovat dojem, že certifikované produkty mají zvláštní vlastnosti, které se liší od vlastností podobných produktů. Systémy by rovněž neměly poškozovat pověst ani vést k poškození pověsti jiných produktů na trhu a neměly by zpochybňovat ani vést ke zpochybnění spolehlivosti úředních kontrol.

Kromě toho podle ustanovení směrnice o nekalých obchodních praktikách⁽³⁾ nesmějí označování potravin, jejich obchodní úprava a související reklama uvádět spotřebitele v omyl.

- Při zavádění postupu posuzování shody v daném právním předpisu bere EU v úvahu své mezinárodní závazky, zejména požadavky stanovené v Dohodě WTO o technických překážkách obchodu.

3.2 Předpisy týkající se obsahu systémů

V mnoha oblastech, na které se vztahují požadavky systémů certifikace (např. zákonné požadavky pro bezpečnost a hygienu potravin⁽⁴⁾; ekologické zemědělství; dobré životní podmínky zvířat; ochrana životního prostředí; obchodní normy pro specifické produkty), existují specifické právní předpisy.

V oblastech, kde existují příslušné normy nebo právní předpisy, musejí tvrzení tyto normy nebo právní předpisy zohledňovat, být s nimi v souladu a odkazovat na ně ve specifikacích (např. pokud systém vytváří tvrzení v oblasti ekologického zemědělství, musí být založen na nařízení (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů⁽⁵⁾); systémy vytvářející tvrzení o výživě a zdraví musí být v souladu s nařízením (ES) č. 1924/2006⁽⁶⁾ a procházet příslušným vědeckým posouzením EFSA).

⁽¹⁾ Směrnice 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu; Úř. věst. L 376, 27.12.2006, s. 36.

⁽²⁾ Ustanovení čl. 2 odst. 1 písm. a) směrnice 2000/13/ES o sblížení právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy; Úř. věst. L 109, 6.5.2000, s. 29.

⁽³⁾ Směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu; Úř. věst. L 149, 11.6.2005, s. 22 a pokyny k jejímu provádění: SEK(2009) 1666.

⁽⁴⁾ Nařízení (ES) č. 852/2004 ze dne 29. dubna 2004 o hygieně potravin; nařízení (ES) č. 853/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu, a nařízení (ES) č. 854/2004, kterým se stanoví zvláštní pravidla pro organizaci úředních kontrol produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě; Úř. věst. L 139, 30.4.2004, s. 1.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 189, 20.7.2007, s. 1.

⁽⁶⁾ Úř. věst. L 404, 30.12.2006, s. 9.

Pokud jde o bezpečnost a hygienu potravin, platí zejména následující:

- Stávající úřední normy a/nebo požadavky nesmějí být systémy dotčeny, ani by systémy neměly sloužit k jejich nahrazování, nebo vzbuzovat zdání, že nahrazují úřední kontroly prováděné příslušnými orgány za účelem úředního ověření shody s povinnými úředními normami a požadavky.
- Reklama ani propagace produktu prodáváného v rámci systémů, které stanoví bezpečnostní a hygienické normy nad rámec právních požadavků, nesmí poškozovat pověst ani vést k poškození pověsti jiných produktů na trhu a nesmí zpochybňovat ani vést ke zpochybnění spolehlivosti úředních kontrol.

3.3 Předpisy, kterými se řídí posuzování shody, certifikace a akreditace

Předpisy pro organizaci a provádění akreditace subjektů, které vykonávají činnosti posuzování shody v regulované oblasti, byly stanoveny v nařízení (ES) č. 765/2008. Přestože toto nařízení neobsahuje požadavek, že subjekty posuzování shody musejí získat akreditaci, je tento požadavek součástí některých jiných právních předpisů EU ⁽¹⁾.

Dále jsou mezinárodně uznávané předpisy pro provozování systémů certifikace produktů/postupů nebo systémů stanoveny pokynem Mezinárodní organizace pro normalizaci (ISO) 65 (EN 45011), případně ISO 17021. Zatímco systémy certifikace produktů/postupů nebo systémů jsou dobrovolné iniciativy, k tomu, aby mohly poskytovat certifikáty pro produkty/postupy nebo systémy na základě akreditace, musejí být certifikační subjekty akreditovány podle EN 45011/ISO 65 nebo ISO 17021.

Výše uvedeným však nejsou dotčeny žádné platné požadavky potravinového práva EU včetně obecných cílů stanovených v čl. 5 odst. 1 nařízení (ES) č. 178/2002:

„Potravinové právo sleduje jeden nebo více obecných cílů vysoké úrovně ochrany lidského života a zdraví a ochrany zájmů spotřebitelů, včetně poctivého jednání v obchodu s potravinami, a popřípadě zohledňuje ochranu zdraví a dobré životní podmínky zvířat, zdraví rostlin a ochranu životního prostředí.“

⁽¹⁾ Např. podle čl. 11 odst. 3 nařízení (ES) č. 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin „Subjekty pro certifikaci produktu uvedené v odstavcích 1 a 2 musí splňovat požadavky stanovené evropskou normou EN 45011 nebo pokynem ISO/IEC 65 (všeobecné požadavky na orgány provozující systém certifikace produktů) a od 1. května 2010 musí být podle nich akreditovány“.

V tomto rámci obsahuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ⁽²⁾ o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat některá pravidla pro pověřování nezávislých třetích stran úředními kontrolními úkoly ze strany příslušných orgánů (včetně povinností akreditace a oznamování).

Záruky dané úředními kontrolními činnostmi jsou základem, na kterém mohou fungovat na dobrovolné bázi specifické systémy certifikace, přičemž je třeba mít na paměti, že každé porušení podléhá potravinovému zákonu. Posuzování shody se základními požadavky prostřednictvím systémů certifikace nezabavuje úřední kontrolní orgány jejich zodpovědnosti.

4. DOPORUČENÍ TÝKAJÍCÍ SE ÚČASTI V SYSTÉMU A JEHO ROZVOJE

1. Systémy by měly být otevřené na základě transparentních a nediskriminačních kritérií všem účastníkům, kteří jsou ochotni a schopni vyhovět specifikacím.
2. Systémy by měly mít strukturu dohledu, která umožňuje, aby všechny zúčastněné strany v potravinovém řetězci (zemědělci a jejich organizace ⁽³⁾, obchodníci se zemědělskými a zemědělsko-potravinářskými produkty, potravinářský průmysl, velkoobchod, maloobchod, případně spotřebitelé) přispěli k rozvoji systému a k rozhodování reprezentativním a vyváženým způsobem. Mechanismy zapojení zúčastněných stran a organizací by měly být zdokumentované a veřejně přístupné.
3. Správci systémů fungujících v různých státech a regionech by měli usnadnit zapojení všech zúčastněných stran z těchto regionů do rozvoje systému.
4. Požadavky systémů by měly být vytvářeny technickými výbory sestávajícími z odborníků a předkládány širší skupině zúčastněných stran k posouzení.
5. Správci systémů by měli zajistit zapojení zúčastněných stran do vytváření kritérií a kontrolních seznamů pro inspekce i do navrhování a stanovování hranic pro sankce.
6. Správci systémů by měli zaujmout přístup soustavného rozvoje, který obsahuje mechanismy zpětné vazby umožňující pravidelně participačním způsobem přezkoumávat pravidla a požadavky. Účastníci systémů by se zejména měli zapojit do budoucího rozvoje systému.

⁽²⁾ Úř. věst. L 165, 30.4.2004, s. 1.

⁽³⁾ Např. družstva.

7. Změny požadavků systému se musí provádět, pouze pokud jsou opodstatněné, aby se zabránilo zbytečným nákladům účastníků systému na přizpůsobení. Účastníci systému musí být náležitě informováni o každé změně požadavků systému.
8. Systémy by měly obsahovat kontaktní informace k veškeré dokumentaci související se systémem (včetně internetových stránek) a stanovovat postup pro získávání připomínek k systému a reakci na něj.

5. DOPORUČENÍ TÝKAJÍCÍ SE POŽADAVKŮ SYSTÉMŮ A ODPOVÍDAJÍCÍCH TVRZENÍ

5.1 Jasnost a transparentnost požadavků systémů a uváděných tvrzení

1. Systémy by měly jasně uvádět společenské, environmentální, hospodářské a/nebo právní cíle.
2. Tvrzení a požadavky by měly být jasně spojeny s cíli systému.
3. Měla by být jasně vymezena oblast působnosti systému z hlediska produktů a/nebo postupů.
4. Specifikace systému ⁽¹⁾, včetně veřejného shrnutí, by měla být volně přístupná (např. na internetových stránkách).
5. Systémy, které působí v různých zemích, by měly zajistit překlad specifikací, pokud případní účastníci nebo certifikační subjekty vznesou řádně odůvodněnou žádost.
6. Specifikace systému by měly být jasné, dostatečně podrobné a snadno srozumitelné.
7. Systémy využívající loga nebo etikety by měly poskytovat informace o tom, kde mohou spotřebitelé nalézt další podrobnosti o systému, například internetovou adresu, a to buď na obalu produktu, nebo v místě prodeje.
8. Systémy by měly jasně uvádět (např. na svých internetových stránkách), že vyžadují certifikaci nezávislým subjektem, a poskytovat kontaktní údaje certifikačních subjektů, které tuto službu zajišťují.

⁽¹⁾ Výjimky bude možná třeba učinit v případech, kdy jsou specifikace systémů založeny na normách, které nejsou volně dostupné (např. na normách ISO a EN).

5.2 Podklady pro tvrzení a požadavky systémů

1. Všechna tvrzení by měla být založena na objektivních a ověřitelných důkazech a vědecky podložené dokumentaci. Tyto dokumenty by měly být volně dostupné, např. na internetových stránkách ⁽²⁾.
2. Systémy fungující v různých státech a regionech by měly přizpůsobit své požadavky v souladu s příslušnými místními agroekologickým, sociálními, hospodářskými a právními podmínkami a zemědělskými postupy, přičemž je třeba zajistit konzistentní výsledky v různých souvislostech.
3. Systémy by měly jasně uvádět (např. na internetových stránkách), zda, kdy a v jakém rozsahu jejich specifikace překračují rámec příslušných právních požadavků, a to případně i v oblasti hlášení a inspekce.

6. DOPORUČENÍ TÝKAJÍCÍ SE CERTIFIKACE A INSPEKČÍ

6.1 Nestrannost a nezávislost certifikace

1. Certifikaci shody s požadavky systému by měl provádět nezávislý subjekt akreditovaný:
 - vnitrostátním akreditačním orgánem jmenovaným členskými státy podle nařízení (ES) č. 765/2008 v souladu s příslušnými evropskými a mezinárodními normami a pokyny, které stanoví všeobecné požadavky na orgány provozující systém certifikace produktů, nebo
 - akreditačním orgánem, který je signatářem mnohostranné úmluvy o uznávání v oblasti certifikace produktů v rámci Mezinárodního fóra pro akreditaci (IAF).
2. Systémy by měly být otevřené pro certifikaci jakýmkoli způsobilým a akreditovaným certifikačním subjektem bez uvalování zeměpisných omezení.

6.2 Inspekce

Inspekce by měly být ze zásady efektivní, jasné, transparentní, založené na zdokumentovaných postupech a měly by se týkat ověřitelných kritérií, na nichž se zakládají tvrzení vydávaná systémem certifikace. Neuspokojivé výsledky inspekce by měly vést k příslušným opatřením.

1. Měly by se provádět pravidelné inspekce účastníků systému. Měly by existovat jasné a zdokumentované postupy pro inspekce včetně četnosti, odběru vzorků a laboratorních/analytických zkoušek parametrů, které se týkají oblasti působnosti systému certifikace.

⁽²⁾ Výjimku by měly tvořit důvěrné a/nebo vlastnické informace, které by měly být jasně označeny.

2. Frekvence inspekci by měla zohledňovat výsledky předchozích inspekci, rizika spojená s produktem, postupem nebo systémem řízení, i existenci interních auditů ve sdruženích producentů, které mohou doplňovat inspekce třetími stranami. Minimální frekvenci inspekci pro všechny účastníky systému by měl stanovit inspektor systému.
3. Mělo by docházet k systematickému vyhodnocování výsledků inspekci.
4. Obecně by se měly využívat neohlášené inspekce a inspekce s krátkou dobou ohlášení (např. do 48 hodin).
5. Inspekce a audity by měly být založeny na veřejně dostupných obecných zásadách, kontrolních seznamech a plánech. Kritéria pro inspekce by měla být těsně spojena s požadavky systému a odpovídajícími tvrzeními.
6. Měly by existovat jasné a zdokumentované postupy pro řešení neshod, které jsou účinně prováděny. Měla by být vymezena kritéria pro vyřazení, která by mohla vést k:

— nevydání nebo zrušení osvědčení,

— zrušení členství nebo

— hlášení úřednímu subjektu zodpovědnému za prosazování.

Tato vyřazovací kritéria by měla obsahovat minimálně neplnění základních právních požadavků v oblasti, na kterou se vztahuje certifikace. Případy neshody mající nepříznivé důsledky pro ochranu zdraví by měly být ohlášeny příslušným orgánům v souladu se zákonnými požadavky.

7. Inspekce by se měly zaměřit na analyzování ověřitelných kritérií, která tvoří základ tvrzení uváděných systémy certifikace.

6.3 Náklady

1. Správci systémů by měli zveřejnit členské poplatky (pokud existují) a požadovat od svých certifikačních subjektů, aby zveřejnily náklady související s certifikací a inspekci pro různé typy účastníků systému.
2. Případné rozdíly v poplatcích účtovaných různým účastníkům systému by měly být zdůvodněné a přiměřené. Neměly by sloužit k tomu, aby odstrašily některé skupiny možných účastníků, např. z jiných zemí, od zapojení se do příslušného systému.

3. Úspory nákladů v důsledku vzájemného uznávání a postupu porovnávání by měly být předány provozovatelům na základě inspekci a auditů.

6.4 Kvalifikace auditorů/inspektorů

Auditoři/inspektoři by měli být ze zásady nestranní, kvalifikovaní a způsobilí.

Auditoři, kteří provádějí certifikační audity, by měli mít příslušné znalosti specifického odvětví a pracovat pro certifikační subjekty, které jsou akreditovány podle příslušných evropských nebo mezinárodních norem a pokynů pro systémy certifikace produktů a pro systémy certifikace systémů řízení. Požadované dovednosti auditora by měly být popsány ve specifikacích systému.

6.5 Ustanovení pro drobné výrobce

Systémy by měly obsahovat ustanovení, která umožňují a podporují účast drobných výrobců (zejména z rozvojových zemí, přichází-li to v úvahu) v systému.

7. DOPORUČENÍ TÝKAJÍCÍ SE VZÁJEMNÉHO UZNÁVÁNÍ A POROVNÁVÁNÍ/PŘEKRÝVÁNÍ S JINÝMI SYSTÉMY

1. Pokud se systémy zavádějí do nového odvětví a/nebo se rozšiřuje oblast jejich působnosti, měla by být zdůvodněna potřeba systému. Správci systémů by měli, pokud je to možné, uvádět výslovné odkazy (např. na svých internetových stránkách) na jiné příslušné systémy působící ve stejném odvětví, oblasti politiky a zeměpisné oblasti a určit, kde se přístupy přibližují a shodují. Měli by aktivně zkoumat možnosti vzájemného uznávání u části nebo všech požadavků systému.
2. V oblastech, kde bylo u systémů určeno, že se částečně nebo zcela překrývají s požadavky jiných systémů, by systémy měly obsahovat uznání nebo přijetí, částečné či úplné, inspekci a auditů již provedených na základě těchto systémů (s cílem neprovádět znovu audit stejných požadavků).
3. Pokud nemůže být dosaženo vzájemného uznávání, měli by správci systémů propagovat kombinované audity založené na kombinovaných kontrolních seznamech pro audit (tj. jeden kombinovaný kontrolní seznam a jeden kombinovaný audit pro dva nebo více různých systémů).
4. Správci systémů, jejichž požadavky se překrývají, by rovněž měli co nejvíce, jak je to z praktického a právního hlediska možné, harmonizovat své protokoly o auditu a požadavky na dokumentaci.